
Autoimmunitet ved Sjögrens syndrom

DOKTORAVHANDLINGER

ANNE-KRISTINE HALSE

Lungeavdelingen
Haukeland Sykehus
5021 Bergen

Sjögrens syndrom (SS) er en autoimmun revmatisk sykdom karakterisert ved tørre slimhinner, leddsmerter og tretthet. Man finner ofte en karakteristisk lymfocytinfiltrasjon i de eksokrine kjertler, og de fleste pasientene har også autoantistoffer i serum. Mest spesifikk for Sjögrens syndrom er antistoffer rettet mot de intracellulære antigenene Ro/SS-A og La/SS-B. De siste årene har kunnskapen om disse antistoffene økt, men man vet lite om hvor de blir produsert.

Studiene i denne avhandlingen dreier seg spesielt om produksjonen av antistoffer mot Ro og La i leppens spyttkjertler og i perifert blod. Vi har også studert type 1/type 2 cytokin-mønsteret og undersøkt om Ro- og La-spesifikke T-celler finnes i perifert blod hos pasienter med Sjögrens syndrom.

Immunhistokjemiske teknikker og ELISPOT-metoden ble brukt for å påvise celler i leppens spyttkjertler, som produserer antistoffer mot Ro og La. Vi fant at mange pasienter hadde slike antistoffproduserende celler, og høyest antall celler hadde pasientene med høye titre av disse antistoffene i serum. Pasienter med høyest grad av lymfocytinfiltrasjon i spyttkjertlene hadde også høyest antall autoantistoffproduserende celler. Det er derfor mulig at antistoffene mot Ro og La medvirker til de patologiske forandringene i spyttkjertlene. Enkelte pasienter hadde også celler i perifert blod, som produserte antistoffer mot Ro og La. Disse pasientene hadde høye titre av tilsvarende antistoffer i serum og høy grad av lymfocytinfiltrasjon i leppens spyttkjertler.

ELISA-teknikken ble benyttet for å karakterisere isotyperedistribusjonen og estimere nivåene av antistoffer mot Ro og La i plasma og spytt hos pasientene. Generelt var det høy korrelasjon mellom grad av lymfocytinfiltrasjon i spyttkjertlene og nivå av autoantistoffer i plasma og spytt. Det betyr at både plasma- og spyttnivåene kan bli brukt som markører for lokal sykdomsaktivitet.

ELISPOT-metoden ble også nyttet for å kvantifisere antall mononukleære celler i perifert blod, som produserer cytokinene IFN- γ IL-6 og IL-10. Pasientene hadde et høyt antall celler i perifert blod, som produserte type 2-cytokinene IL-6 og IL-10. Dette kan føre til økt B-celleaktivering og produksjon av autoantistoffer. Ved hjelp av ELISPOT-metoden undersøkte vi også om pasientene hadde Ro- og La-spesifikke T-celler i perifert blod. Økte nivåer av Ro- og La-spesifikke T-celler ble ikke funnet.

- *Avhandlingens tittel*
- Autoimmunity to the Ro/SS-A and La/SS-B antigens in Sjögren's syndrome
- *Utgår fra*
- Broegelmanns forskningslaboratorium
- Avdeling for mikrobiologi og immunologi
- Gades Institutt
- og
- Revmatologisk avdeling
- Haukeland Sykehus
- *Disputas* 17.12. 1999
- Universitetet i Bergen

Publisert: 30. januar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. juni 2026.